

VRIJE PERS IS ESSENTIEEL VOOR OPEN EN DEMOCRATISCHE SAMENLEVINGEN, MAAR NOG STEEDS KENT 61% VAN ALLE LANDEN GEEN VOLLEDIGE PERSVRIJHEID! PRESS NOW ZET ZICH IN VOOR PERSVRIJHEID DOOR ONAFHANKELIJKE MEDIA TE STEUNEN. U OOK? GIRO 7676.

**JAARGANG 9
NR. 2, NOV. 2007**

De samenwerking tussen RTVNoord/ Omrop Fryslân en Lori TV Vanadzor (Armenië)

Hans Snijder,
hoofdredacteur Omrop Fryslân

“drie stappen vooruit en twee achteruit levert in elk geval iets van vooruitgang op.”
Dat is wellicht de kortste omschrijving van de avonturen om voor Press Now een klein regionaal televisiestation in Armenië te ondersteunen. Van 3 tot en met 10 juni 2007 hebben hoofd techniek Jeroen Mennema van RTV Noord en ondergetekende van Omrop Fryslân een bezoek gebracht aan Lori TV: een klein commercieel maar journalistiek onafhankelijk televisiestation in Vanadzor.

De beide regionale omroepen zijn een zogenoemde ‘twinning’ aangegaan met het Armeense televisie station. Twee keer per jaar is er een werkbezoek ten behoeve van training en professionalisering van de organisatie: journalistiek en bedrijfsmatig. Het was in dit kader het vierde bezoek, ditmaal gericht op een analyse van de faciliteiten en technische

infrastructuur aan de ene kant en de redactionele ambities voor de opstart van een radiostation aan de andere kant.

Lori TV is gevestigd in een vervallen, oud pand waar zo’n 25 mannen en vrouwen gepassioneerd een dagelijks nieuwsbulletin maken van ongeveer

10 minuten, informatieve (postbus 51-achtige) talkshows produceren en voorlichtingsdocumentaires maken. Door een donatie van Press Now, na voorbereidende werkzaamheden van collega Roel Dijkhuis, is er inmiddels een klein en goed functionerend newsroom systeem geïnstalleerd. Men bedient vooral Vanadzor, een stad met zo’n 90.000 inwoners op twee uur rijden van Yerevan. En daar waar die stad zich in rap tempo ontwikkelt, inclusief schrijvende armoede naast een explosieve toename van PC Hooft tractoren (SUV’s) in het straatbeeld, is Vanadzor van een geheel andere orde. Lopend door de hoofdstraat op een doordeweekse dag rond het middaguur, doet denken aan films die zich afspelen in een Oost Europees land, ergens in het begin van de jaren zeventig, met dat verschil dat bijna iedereen in het bezit lijkt van een mobiele telefoon.

[Lees verder op pagina 2 >>](#)

**PRESS NOW PUBLICEERT RAPPORT
“TEN YEARS OF MEDIA SUPPORT TO
THE BALKANS”**

In opdracht van de Media Task Force van het Stabiliteitspact voor Zuidoost Europa heeft Press Now onderzoek laten verrichten naar de resultaten van mediasteun aan de Balkan. De studie is verricht door Dr. Aaron Rhodes, directeur van de International Helsinki Federation for Human Rights, met steun van een groep lokale en internationale onderzoekers. Het rapport, dat gratis is te bestellen bij Press Now of te downloaden op onze website, poogt de balans op te maken op basis van een groot aantal evaluatiestudies naar individuele projecten en programma’s.

**PRESS NOW MEDE-ORGANISATOR
CONFERENTIE OVER DIALOOG MET
ISLAMITISCHE BEWEGINGEN**

Uitgedaagd door het WRR rapport “Dynamiek in Islamitisch activisme; aanknopingspunten voor democratisering en mensenrechten” heeft Press Now op 10 september in Den Haag samen met het Bureau Beleidsvorming Ontwikkelingssamenwerking, Hivos, IKV Pax Christi, Kenniscentrum Religie en Ontwikkeling en Oxfam Novib een conferentie georganiseerd over de mogelijkheden om vanuit Nederland samen te werken met Islamitische organisaties in ontwikkelingslanden aan democratisering en mensenrechten. Press Now komt in zijn activiteiten in het Midden-Oosten en Noord-Afrika steeds meer met dit vraagstuk in aanraking. In Marokko heeft Press Now onderzoek laten verrichten naar de relatie tussen politieke islam en de media door haar lokale partner CMF-MENA en samen met IKV Pax Christi een aantal debatten met Marokkaanse seculiere en islamitische organisaties (waaronder diverse media) georganiseerd. Voor geïnteresseerden zijn rapporten bij Press Now op te vragen.

Trainen in Turkije

Nico Haasbroek

Het trainen van Koerdische journalisten in Zuid Oost Turkije is een boeiende bezigheid. Het begon in juli 2006 met een fact finding missie. In korte tijd bezochten we in en rond Dyarbakir talloze kranten, lokale radio- en TV stations, persagentschappen, journalistenorganisaties en regionale deskundigen. Het was snikheet en de eerste impressie loog er niet om. In de meeste gevallen waren de problemen zo groot, dat het niet verstandig leek om de media financieel of materiëel te gaan steunen. Press Now trok toen nog twee conclusies:

- 1) Beginnen met het organiseren van trainingen.
- 2) Bij die trainingen samenwerken met de Turkse NGO Bianet uit Istanbul.

In november 2006 lanceerden we de eerste twee trainingen. In Dyarbakir en Tunceli.

Die verliepen moeizamer dan we hoopten. We stuitten op veel scepsis en achterdocht en het kostte tijd om vertrouwen te winnen. Men had slechte ervaringen met andere projecten in het verleden, wilde weten uit welke hoek de sponsors kwamen en men kon maar moeilijk geloven dat wij uit waren op een overwegend belangenloze samenwerking. Toen we een beetje aan elkaar gewend waren geraakt hebben we de trainingswensen in kaart gebracht, waarop de volgende training zou worden gebaseerd. Verder hebben we de journalisten geëquipeerd en een aantal basisvaardigheden bijgebracht. Het beste werkt een hele

praktische benadering. De deelnemers stellen in zo’n geval vragen over problemen waarmee zij te maken hebben en wij proberen adviezen en oplossingen aan te dragen.

De eerste echte training vond plaats in augustus 2007. Door actuele politieke omstandigheden een paar maanden later dan gepland. We hadden gekozen voor een neutrale trainingslocatie halverwege Tunceli en Dyarbakir, in Hazar. Een hotel met zwembad, gelegen aan het meer. Prima plek, al produceerde een besnijdenisritueel op de eerste dag wel veel kabaal. De trainingsthema’s waren: nieuws; journalistieke ethiek en ‘conflict reporting’ en nieuws fotografie. Uit de voorbeelden uit de beroepspraktijk, die door de deelnemers zelf naar voren werden gebracht, bleek hoe moeilijk het is in Zuid-Oost Turkije onafhankelijke journalistiek te bedrijven. Veel deelnemers vertelden hoe zij in de loop der tijd gedwarsboemd zijn door het leger en de autoriteiten. Als journalist meer dan eens voor kortere of langere tijd in de gevangenis belanden lijkt eerder regel dan uitzondering. Een van de cursisten was tijdens de training in het hotel van zijn bed gelicht om een verklaring af te leggen over zijn vermeende betrokkenheid bij een demonstratie. Als Nederlandse journalist besef je op zo’n moment eens te meer in wat voor paradijs wij in Nederland ons beroep kunnen uitoefenen.

Bij de evaluatie aan het eind van het driedaagse samenzijn vonden de Turkse

journalisten dat ze veel aan de training gehad hadden. Eén collega gaf eerlijk toe dat hij nooit enig idee had gehad van wat een training nou precies inhield. Ik vond de informele contacten minstens zo belangrijk als de trainingen.

Er kan op zulke momenten een vriendschap groeien en er ontstaan mogelijkheden om mensen persoonlijk te helpen en moreel te steunen. Een sfeer van wat we vroeger internationale solidariteit noemden. Waar wij veel van kunnen leren is de manier waarop het persoonlijke leven wordt gecombineerd met het werk. Een training vloeit moeiteloos over in een paar uur zingen en lachen bij een kampvuur aan het meer. Ik zie weer voor me hoe ik met een vrolijke Turkse man spontaan een

Hollandse volksdans danste. En via de familie van mijn Press Now collega Ruken Baris ben je zo maar ineens in een gesprek verwickeld met een oude Koerdische schrijver. Het is Turkije op zijn best.

Press Now en Bianet hebben na de training afspraken gemaakt om de volgende trainingen nog beter te laten verlopen. We vinden dat de training nog meer een workshop karakter moet krijgen in plaats van een hoorcollege. En de training zou nog meer moeten worden afgestemd op meegenomen materiaal en voorbeelden van de deelnemers. Aan het eind van het jaar willen we journalisten in de Zwarte Zee regio gaan trainen en daarna komt een plaats aan de zuidkust aan bod.

Donateur worden en/of op de hoogte blijven?

NIEUWE DONATEUR

- JA, IK WIL DONATEUR WORDEN VAN PRESS NOW (Z.O.Z.)
- JA, IK WIL DE NIEUWSBRIEF VAN PRESS NOW ONTVANGEN
- JA, IK WIL GRAAG GEÏNFORMEERD WORDEN VIA E-MAIL

De heer/mevrouw*:

Adres:

Postcode/plaats:

Telefoonnummer:

E-mail:

Press Now heeft de steun van donateurs hard nodig. Zonder uw betrokkenheid en financiële bijdragen zijn wij niet in staat om onafhankelijke media te helpen. Steun Press Now, en word donateur! U kunt ons op een structurele manier steunen door middel van een periodieke machtiging. Vul hiervoor uw gegevens in op deze antwoordkaart en stuur die (kosteloos) naar ons toe. U ontvangt dan driemaal per jaar onze nieuwsbrief en/of iedere paar maanden onze (Engelstalige) e-mail-nieuwsbrief. Mocht u iemand anders weten die geïnteresseerd is in ons werk, dan kunt u diegene ook met deze kaart aanmelden; wij sturen hem of haar dan deze nieuwsbrief toe. Bij voorbaat hartelijk dank, ook namens onze partners!

Ik dacht dat we het business plan nooit zouden ontwikkelen, maar uiteindelijk...

Gordana Svirac,
Business Media Consultant

Ik dacht dat we het business plan nooit zouden ontwikkelen, maar uiteindelijk... Dit verhaal gaat over Borka Rudi, *BH Novinari*, secretaris van de journalistenvereniging in Bosnië Herzegovina en over mijzelf, business media consultant.

We kwamen al in 2005 overeen – destijds was ik in Sarajevo als media specialist verbonden aan *Chemonics International Washington USA/USAID Media Project in Bosnië-Herzegovina* – om een businessplan voor de journalistenvereniging te ontwikkelen. De benodigde wil en enthousiasme om het karwei te klaren waren steeds aan beide kanten aanwezig. Maar op de een of andere manier weerhielden alleen belangrijke andere verplichtingen ons ervan om het plan nog tijdens mijn mandaat bij *USAID* te ontwikkelen. Je zou kunnen zeggen: “Wat jammer”. En dat was het ook.

Maar het leven is soms heel onvoorspelbaar. Twee jaar later, in februari 2007, was ik namens *Press Now* druk aan het werk voor de journalistenvereniging: ik gaf managementworkshops voor de secretaris en begeleidde de vereniging bij het uitvoeren van een marktonderzoek en het opstellen van een marketing plan en een businessplan voor de jaren 2007-2010. *Press Now* had voor de uiteindelijke ‘klik’ gezorgd, door me op een adviesmissie te sturen, die nog steeds vers in mijn geheugen ligt.

Het intensieve en zeer interactieve, maar ook erg uitputtende en complexe proces van het ontwikkelen van een businessplan heeft de journalistenvereniging een compleet nieuwe visie geboden op het runnen van een vereniging in Bosnië. Borka is zich bewust geworden van het belang van een snelle uitbreiding van het aantal leden. Daarom wil zij nu meer nadruk leggen op het versterken van de bestaande en het ontwikkelen van nieuwe diensten voor de leden. Op deze manier wordt de vereniging de enige organisatie in Bosnië dat een heel scala aan diensten biedt voor de bescherming van de journalistieke vrijheden en sociale bescherming voor journalisten. Ik genoot ervan om te kijken hoe het denkraam van Borka veranderde toen duidelijk werd hoe groot het potentieel van de vereniging is, inclusief de profielen van huidige en toekomstige leden. Toen tijdens het ontwikkelen van

Gordana Svirac (rechts) met projectcoördinator Zoran Djukanovic van *Press Now*

het businessplan haar duidelijk werd dat het lidmaatschapsgeld, gebaseerd op het nieuwe dienstenpakket, al spoedig de interne kosten van de vereniging zou kunnen dekken, was ze ongelooflijk blij.

Commercieel denken is bij een NGO vaak niet gangbaar. Daarom ben ik er zeker trots op dat ik dit nieuwe commerciële dienstverleningspakket heb kunnen introduceren. Het businessplan omschrijft de marketing- en verkoopstrategieën om de klanten aan te trekken en te behouden, en hoe de vereniging haar positie op de markt kan versterken.

Het ontwikkelen van een businessplan vergt veel werk, met name als het op het vaststellen van budgetten aankomt. Voordat ik werkte aan de financiële concepten en het maken van financiële rapporten voor de vereniging, heb ik samen met Erik van Heeswijk (bestuurslid van de Nederlandse Vereniging van Journalisten) gewerkt aan de aanpassing van de budgetten van de vereniging aan de eisen van *Press Now*. Onze samenwerking verliep voo spoedig. Ik sta achter de geïntegreerde aanpak van *Press Now* in het ondersteunen van de organisatorische versterking en institutionele ontwikkeling van de journalistenvereniging in Bosnië Herzegovina.

Ik weet dat ik veel gevergd heb van de staf van het secretariaat van ‘*BH Novinari*’ door ze te pushen lange en

zware dagen te maken. Maar ze waren zich ervan bewust dat het voor hun eigen bestwil was.

Eigenlijk zijn wij net een familie. *Press Now* is een strenge vader die zijn geliefde familieleden ondersteunt, maar tevens strenge regels vaststelt, veeleisend is, en geen geklaag wil horen. De consultant is de moeder die wonderen verricht, zachtjes maar vastberaden het kind de weg wijst door het de nodige lessen, voorbeelden en tips te geven, totdat het kind de standaarden van de vader geaccepteerd en geïmplementeerd heeft. Het kind, de vereniging, is gretig om aan de verwachtingen van de vader te voldoen, zijn status te verbeteren en een voorbeeld te worden. Desalniettemin heeft het kind moeten worstelen om aan de verwachtingen te voldoen, waarbij het zich vaak verloren voelde op zijn weg en het tijd nodig heeft gehad om te leren en te groeien. Dit is waarom het kind een moeder-consultant nodig heeft, om aan het kind uit te leggen hoe het kennis moet verwerven en implementeren, hoe het de obstakels moet vermijden en het kind moet leiden naar een zekere toekomst....

Mijn dank gaat uit naar beiden. Aan *Press Now* omdat het me deze opdracht heeft gegeven die het mij mogelijk maakte om de Associatie bij te staan in het efficiënter maken van de eigen organisatie en aan de staf van het secretariaat van de journalistenvereniging omdat ze geweldige collega's waren. •

Vervolg van pagina 1 >>

De zogenoemde Lori regio is buiten Vanadzor een relatief arm gebied waar dagelijks stromend water niet vanzelfsprekend is en tv- en internet aansluitingen marginaal voorkomen. En dus wil Lori TV haar activiteiten graag uitbreiden met het uitzenden van nieuwsbulletins via een eigen radiostation. Het is gebaseerd op het succes van de eigen tv uitzendingen: het dagelijkse tv nieuws is wereldberoemd in Vanadzor en heeft ook (bestuurlijke) impact. Door het hevelachtige karakter van de omgeving en door gebrek aan financiën is uitbreiding van tv dekking minder relevant maar kunnen juist radio uitzendingen wezenlijk bijdragen aan het journalistiek informeren van de inwoners van de Lori regio.

Het team van Lori tv ontwikkelt zich zowel extern als intern als journalistiek en onafhankelijk. Intern omdat de direc-

tie er eer in legt zich niet te bemoeien met de inhoud van de uitzendingen en het station vooral als onderneming probeert uit te bouwen. En vanwege het feit dat het station commercieel is, en dus niet door een (lokale) overheid wordt gesteund, is er ook extern geen invloed op het maken van de programma's. Integendeel: bestuurders zijn graag en veel beschikbaar want “airplay” draagt bij aan zichtbaarheid en status.

RTV Noord en Omrop Fryslân proberen in de bescheiden rol die mogelijk is, vooral een bijdrage te leveren door overdracht van kennis. Adviezen en tips worden na discussie vaak met instemming toegepast. Daarnaast heeft men vanzelfsprekend ook en vooral behoefte aan financiële steun. En niet onterecht: middels hard werken groeit er gestaag op eigen kracht een nieuwsstation dat bij hun overkoepelende organisatie tot voorbeeld strekt en een regionale factor van betekenis is gaan worden. •

Nieuwe manier van aanpak in het werk van de Journalistenvereniging in Bosnië-Herzegovina

Borka Rudi, secretaris van de journalistenvereniging in Bosnië-Herzegovina

“Wat is de waarde van uw markt?” – dit was de eerste vraag die de consultant van *Press Now* stelde bij haar aankomst bij onze journalistenvereniging ‘*BH Novinari*’. Het was haar taak om de medewerkers van de vereniging te ondersteunen bij de ontwikkeling van een businessplan. Op haar directe en journalistiek doordringende vraag volgde een amateuristisch antwoord dat volkomen wereldvreemd was voor een ervaren journalist als ikzelf, die altijd in staat moet zijn om zich in alle moeilijke situaties te redden. “Wij hebben geen markt – wij produceren geen goederen en verkopen ook niets.” De nieuwe poging van de consultant om bij mij enige sporen van economisch denken te bespeuren begon met de vraag: “Wat voor diensten verlenen jullie en tegen welke prijs?” Ik moest het antwoord wederom schuldig blijven.

De eerste ontmoeting met de consultant van *Press Now* was tevens van doorslaggevend belang voor alle betrokken partijen bij de ontwikkeling van het businessplan. Voor ons in de vereniging was het duidelijk dat we moesten afrekenen met onze ideologie gebaseerd op het voortdurend werven van donorgelden. Hoe zwaar dat ook zou zijn, we moesten nu eindelijk gaan denken in markttermen. Volgens mij maakte dat moment aan de consultant duidelijk hoe zwaar het voor haar zou worden om met mensen met een onvoldoende ontwikkelde kennis van management en economie een document samen te stellen dat de ontwikkeling van de vereniging – in overeenstemming met de behoeften van de leden en trends op de mediemarkt – zou kunnen verzekeren.

Vier volle maanden hebben de consultant, mijn collega van het secretariaat en ik marktonderzoek verricht en gewerkt aan het perfectioneren van bestaande diensten en het ontwikkelen van nieuwe diensten voor onze leden.

We hebben tientallen telefoontjes gepleegd, contact gelegd met ongeveer 100 lokale en internationale media en mediaorganisaties, enquêtes gehouden

onder 300 huidige en potentiële leden en een kleine twintig bureauonderzoeken verricht. Hierbij maakten we zelf gebruik van legitieme en slinkse methodes om achter de plannen en activiteiten van de concurrentie te komen....

Dit heeft een document opgeleverd met duidelijk vastgestelde doelstellingen, resultaten en marktstrategieën tot het einde van 2010. Om in journalistieke termen te spreken – we hebben een document ontwikkeld dat ons zal helpen om van een volledig donorafhankelijke, projectgeoriënteerde vereniging uit te groeien tot een onafhankelijke professionele vereniging van journalisten die door middel van een breed scala aan diensten en activiteiten succesvol tegemoet kan komen aan de behoeften van haar leden.

Deze volkomen nieuwe manier van aanpak in het werk van de vereniging, ontstaan in het businessplan, heeft ertoe geleid dat we met onze internationale partners zeer duidelijke afspraken kunnen maken. Het Zweeds Helsinki Comité heeft twee diensten uit het businessplan geselecteerd die ze willen financieren: opleiding geven aan de studenten journalistiek en een gratis hulplijn voor journalisten. Norwegian People's Aid heeft besloten om de opleidingen voor journalisten en een betere bescherming van auteursrechten financieel te ondersteunen. Duidelijke afspraken verwachten we ook met onze andere partners te kunnen maken. Wijzelf gebruiken het businessplan als middel voor een transparante en efficiënte bedrijfsvoering om zakelijke relaties en partnerschappen met binnenlandse en internationale media-instituten op te bouwen.

Inmiddels kan ik het antwoord op de vraag van hierboven als argument gebruiken in publieke debatten over de noodzaak van het gemeenschappelijk handelen van de mediaverenigingen in Bosnië-Herzegovina om de belangen van hun leden te beschermen. Dit argument is: de totale marktwaarde van deze verenigingen in Bosnië-Herzegovina is 62.500 euro. Dat is veel te weinig voor één vereniging om op eigen benen te kunnen staan, laat staan voor de zes verenigingen die er momenteel in Bosnië-Herzegovina zijn. •

MACHTIGINGSKAART

IK MACHTIG PRESS NOW OM

- eenmalig
- jaarlijks
- per half jaar
- per kwartaal
- per maand

een bedrag van

€

van mijn rekening af te schrijven.

VERGEET NIET UW ADRESGEGEVENS IN TE VULLEN OP DE VOORZIJDJE VAN DEZE BON.

Vragen? Bel ons gerust op 020 568 20 20

U KUNT DEZE BON KOSTELOOS OPSTUREN NAAR:
PRESS NOW, Antwoordnummer 39353, 1090 WC AMSTERDAM

Bank/giro:

Op naam van:

Datum:

Handtekening: